

twychwstałego winna być ofiarowana innym w postaci radości. Taką radość posiada ten, kto już teraz przekonany jest o rzeczywistości tego, którego na końcu czasów oglądał będzie twarzą w twarz. Wszak teraz już ogląda Go oczami wiary.

Wiadomo, że czasownik *chairain* ma znaczenie zasadniczo zwrotne (= cieszyć się). Taki też sens mieści się w wypowiedziach biblijnych tak Starego, jak i Nowego Testamentu. Wiadomo wszakże, że zakres znaczeniowy w konkretnym zdaniu, czy dłuższej wypowiedzi ustalany być musi w zależności od kontekstu. Skoro więc w przytoczonym wyżej tekście ogólna atmosfera wypowiedzi zmierza do tego, aby zachowania chrześcijan bardziej świadomych swego wybrania przechodziły na innych, to ten, kto żyje nadzieją, czyli kto w głębokiej wierze sam oczekuje dziedzictwa dóbr należących do Bożego Królestwa, może i powinien dzielić się owym przekonaniem z innymi, zwłaszcza słabszymi w wierze. Można więc i należy sformułowanie: *te elpidi chairontes* przełożyć: „nadzieją radujący”.

Warszawa

KS. JAN ŁACH

KOMUNIKAT KOŃCOWY IV SESJI PLENARNEJ KATOLICKIEJ FEDERACJI BIBLIJNEJ (BOGOTA 1990)

1. WPROWADZENIE

1.1 Czwarta Sesja Plenarna Katolickiej Federacji Biblijnej (przedtem Światowej Federacji Katolickiej dla Apostolatu Biblijnego) odbyła się w Bogocie, Kolumbia, w dniach 27 VI—6 VII 1990 r. W sesji tej uczestniczyło około 140 delegatów i zaproszonych obserwatorów z 70 krajów reprezentujących pięć kontynentów. Zrządzeniem opatrności sesja plenarna zbiegła się z 25-tą rocznicą ogłoszenia soborowej Konstytucji o Objawieniu Bożym.

1.2 Temat sesji brzmiał: „Biblia a nowa ewangelizacja”. Kluczowym tekstem biblijnym przyjętym na tę sesję były słowa: „Oto czynię wszystko nowe” (Iz 43,19; Ap 21,5).

2. CZĘŚĆ I: WOŁANIE O NOWĄ EWANGELIZACJĘ

2.1 Temat „Biblia a nowa ewangelizacja” obrano dla sesji po linii powszechnego wołania Ojca świętego Jana Pawła II o nową ewangelizację na całym świecie przed zbliżającym się trzecim tysiącleciem chrześcijaństwa. „Refleksja nad Biblią w obliczu nowej ewangelizacji nabiera większego znaczenia dla no-

wej proklamacji Słowa Bożego, Dobrej Nowiny o zbawieniu” (Jan Paweł II do IV Sesji Plenarnej). Uczestnicy sesji byli głęboko świadomi wielkich przemian i nowości dokonujących się wokół nas, na całym świecie i w Kościele Bożym.

2.2 Nowość w otaczającym nas świecie przejawia się na wiele sposobów oraz posiada głębokie znaczenie:

a) niewiarygodne możliwości, naukowe i technologiczne, kontroli przyrody, łącznie z kontrolą samej natury ludzkiej;

b) automatyzacja, nowe środki społecznego przekazu i rewolucja komputerowa prowadzą do internacjonalizacji procesów produkcji modyfikujących relacje w pracy oraz tworzących nową organizację systemu ekonomicznego i społecznego;

c) niebezpieczeństwo całkowitej zagłady — atomowej i ekologicznej — nadal wisi nad ludzkością wzbudzając świadomość konieczności obrony życia i ochrony naszej planety;

d) ponowne odkrycie antycznych kultur i ludów oraz pojawienie się tzw. Trzeciego Świata wśród wspólnoty narodów będące wezwaniem do budowania nowych relacji między narodami;

e) wzrastająca świadomość godności kobiety i jej prawa do równouprawnienia we wszystkich dziedzinach życia;

f) zjawisko fundamentalizmu, coraz powszechniej występujące we wszystkich religiach, będące zagrożeniem dla pokojowego współistnienia;

g) nagłe przewroty polityczne w Europie Wschodniej burzące stary układ sił w świecie, ze znaczną dozą niepewności o przyszły bieg wydarzeń.

Powyższe elementy powodują pojawienie się całkowicie nowego porządku świata przekraczającego nasze oczekiwania.

2.3 Wśród tych nowości jawi się Kościół Boży. Jeżeli ewangelizacja stanowi pierwszorzędne zadanie Kościoła, to wezwanie do nowej ewangelizacji staje się odpowiedzią Kościoła na dokonujące się wokół niego przemiany. Zatem wezwanie do nowej ewangelizacji jest nie tylko aktualne, lecz także konieczne. Istotnie, współczesne wołanie o nową ewangelizację ma swoje początki w Nowej Pięćdziesiątnicy, jaką w naszych czasach stał się Sobór Watykański II, którą profetycznie przewidywał Jan XXIII w chwili zwołania Soboru. Już w 1975 r. Paweł VI w adhortacji *Evangelii nuntiandi* pisał o nowej erze ewangelizacji.

2.4 W samej ewangelizacji zawarta jest zasadnicza nowość, bowiem w istocie rzeczy ewangelizacja jest zbawczym dziełem samego Pana Jezusa. W Nim Bóg czyni wszystko nowe. Dlatego ewangelizacja chrześcijańska jest zawsze nowa. Nasz projekt nowej ewangelizacji nie jest i nie będzie ostatnim. W rzeczy samej, każde pokolenie musi ponownie odkryć nowość orędzia ewangelijnego. Biblia pozostaje stałym punktem odniesienia. Słowo Pana trwa na wieki (Iz 40,8). Słowa Pisma Świętego w wypowiedziach proroków i apostołów pozwalają rozbrzmiewać głosowi Ducha Świętego (KO 21).

3. Nowa ewangelizacja w kontekście Ameryki Łacińskiej

3.1 Nasza Sesja Plenarna odbywa się w Ameryce Łacińskiej, by podjąć refleksję nad nową ewangelizacją; dlatego też łączymy się z Kościołem Ameryki Łacińskiej składając dziękczynienie Bogu za pięć wieków ewangelizacji tego kontynentu. Podzielamy troskę Kościoła latynoamerykańskiego o nową ewangelizację w tym ważnym okresie jego historii.

3.2 Pierwsza ewangelizacja, przeprowadzona w XV wieku, pozostawiła głębokie piętno na tym kontynencie. Miała jednak swoją ciemną kartę. Wielu oddanych i gorliwych misjonarzy, prawdziwych głosicieli Ewangelii, przybyło na ten kontynent dając wspaniałe świadectwo miłości Chrystusa i przynosząc tej ziemi dar wiary. Świadectwo to często ulegało kompromisom wymuszonym przez polityczne i ekonomiczne interesy tych, którzy uważając się za chrześcijan, wykorzystywali w sposób nieprawy bogactwa tego ładu i nie respektowali praw ludności, która zamieszkiwała ten obszar od wieków.

4. Nowa ewangelizacja a apostołat biblijny

4.1 Nowa ewangelizacja jest troską całego Kościoła: od głowy do członków, na płaszczyźnie powszechnej i lokalnej, ze zmiennym natężeniem w różnych częściach Kościoła. Zadanie ewangelizacji należy do całego Kościoła, a jego realizacja powinna objąć wszystkie przejawy życia Kościoła: kerygmat, katechezę, liturgię, służbę światu, refleksję teologiczną, duszpasterstwo i struktury instytucjonalne. Apostolat biblijny jest ważnym aspektem nowej ewangelizacji. „Trzeba więc, aby całe nauczanie kościelne, tak jak sama religia chrześcijańska, żywiło się Pismem Świętym” (KO 21). To w tym właśnie kontekście Katolicka Federacja Biblijna winna widzieć swoją rolę w nowej ewangelizacji. Szczególną troską Federacji jest zapewnienie Pismu Świętemu należnego mu miejsca w tym dziele Kościoła powszechnego na różnych poziomach i w różnych regionach; rozeznanie sposobu najlepszego wykorzystania Biblii w promocji nowej ewangelizacji oraz formy działania Federacji w promocji i wspieraniu podobnych przedsięwzięć Kościoła. Stąd droga Federacji od Wiednia przez Maltę i Bangalore do Bogoty jest stopniowym wzrostem, pod natchnieniem Ducha Świętego, zorganizowanej biblijno-pastoralnej odpowiedzi na wyzwania nowej ewangelizacji.

5. CZĘŚĆ 2: CO ROZUMIEMY PRZEZ NOWĄ EWANGELIZACJĘ

5.1 Wiara mówi nam, że Bóg jest obecny w życiu, w przyrodzie i w historii (Ps 8,1-10; 19,2-7), bowiem wszystko było stworzone w Chrystusie i dla Chrystusa (Kol 1,15-16). Duch działa w całej ludzkości (Mdr 8,1) prowadząc ją do Chrystusa różnymi ścieżkami i przez różne dary (J 14,2). „Dlatego musimy wsłu-

chiwać się nabożnie w żywe słowo, jakie Bóg kieruje do nas, abyśmy byli zdolni je głosić” (KO 1).

5.2 Niemniej jednak, jesteśmy jak uczniowie w drodze do Emaus (Łk 24,13-35). Czasami nadal nie spostrzegamy obecności Chrystusa, który idzie z nami (Łk 24,16). Patrząc na życie i historię naszych narodów, nie zawsze jesteśmy zdolni rozpoznać w nich obecność Chrystusa w taki sposób, jak uczynił to Paweł odnośnie do historii swojego narodu, kiedy mówił: „tą skałą był Chrystus” (1 Kor 10,3).

5.3 Postawieni w obliczu nowych wyzwań, potrzebujemy nowych metod. Potrzebujemy nowej ewangelizacji, która jest „nową w swym zapale, nową w metodzie, nową w sposobie wyrazu” (Jan Paweł II, przemówienie do Rady Konferencji Episkopatów Ameryki Łacińskiej (CELAM), Haiti, 9 marca 1983).

5.4 My, uczniowie Pana, by móc ewangelizować innych, musimy najpierw poddać się ewangelizacji nas samych, to znaczy:

- poznać nadejście rzeczy nowej (Iz 48,18-19);
- iść w ciemnościach i w zaślepieniu (Lm 3,2.6; Iz 42,18-20);
- doświadczyć pokusy pójścia innymi ścieżkami (Mt 4,1-11; Mk 8,33; Hbr 4,15);

aby doświadczyć, przez radykalne posłuszeństwo (Hbr 5,8; Flp 2,8), w nowy i bezinteresowny sposób, przyjaznego oblicza Boga, który wskrzesza życie ze śmierci (Flp 3,10-11; Ef 1,18-23) i poznać, że Jezus jest Panem (Dz 2,31; Flp 2,11).

5.5 Nowe doświadczenie Boga da nam nowe oczy, by zrozumieć dzieła, które Bóg dokonał w przeszłości i, z tym światłem przeszłości, rozeznaczyć znaki panowania Boga, które dokonuje się w życiu i historii naszych narodów.

5.6 W ten sposób Duch Jezusa uczyni nas zdolnymi zrozumieć Słowo, które kieruje do nas (J 14,26; 16,13). Prowadzeni i umocnieni przez Ducha staniemy się świadkami aż po krańce ziemi. Wtedy będziemy mogli rozpoznać, jak Piotr, zmartwychwstanie Jezusa obecne w wydarzeniach (Dz 2, 14-36; 3,11-26); otworzyć Pisma, jak Filip, (Dz 17,22-31); rozeznaczyć, jak Paweł, obecność Boga Abrahama w kulturach ludów (Dz 17, 22-31); wykazać, co jest niewłaściwe w religiach i kulturach (Dz 7, 1-54; 14,11-18); przyjąć jak wspólnota w Antiochii, tych, którzy nie są chrześcijanami (Dz 11,19-26); wykazać, jak Paweł wobec Piotra, co jest niewłaściwe w samym Kościele (Ga 2,14); dostrzec, jak Paweł, że Bóg nieustannie prowadzi wszystkie narody do Chrystusa (Kol 1,15-16) — by wszyscy mieli życie, i mieli je w obfitości (J 10,10), a Bóg był wszystkim we wszystkich (1 Kor 15,28).

5.7 Z nowego doświadczenia Boga w Jezusie Chrystusie rodzi się nowa gorliwość, która wzbudza odwagę i prowadzi nas do wyznania: „nie możemy nie mówić tego, cośmy widzieli i słyszeli (...) Musimy słuchać bardziej Boga niż lu-

dzi” (Dz 4,19-20). Nowa gorliwość stanie się w nas siłą i światłem, które pomogą nam być zaczynem nowej ludzkości (Mt 13,33), rękojmnią Nowego Nieba i Nowej Ziemi (Iz 65,17). Owa gorliwość przynagla nas do głoszenia Dobrej Nowiny o królowaniu Boga w taki sam sposób, jak czynił to Jezus w drodze do Emaus.

5.8 Dwaj uczniowie byli w sytuacji śmierci, której, jak dostrzegamy, doświadcza wiele spośród naszych narodów: są pełni lęku (J 20,19) i uciekają z Jerozolimy (Łk 24,13); dłużej nie mogą wierzyć w małe znaki nadziei, gdyż odmawiają wiary niewiastom (Łk 24,21): „A myśmy się spodziewali, że On właśnie miał wyzwolić Izraela”.

5.9 Przychodzi Jezus jako towarzysz i przyjaciel, który idzie z nimi. Słucha i prowadzi dialog: „Cóż to za rozmowy prowadzicie z sobą w drodze?” (Łk 24,17). Zatraskany sytuacją dwóch uczniów Jezus pragnie pomóc im przemienić krzyż, znak śmierci, w znak życia i nadziei.

5.10 Owa postawa dialogu, słuchania i przyjęcia jest pierwszym krokiem ku nowej ewangelizacji. To znaczy żyć przez trzydzieści lat w Nazarecie w pokorze i skromności, aby nauczyć się tego, co będzie głoszone w ciągu trzech lat życia publicznego.

5.11 Drugim krokiem jest pomóc uczniom odczytać wydarzenia nowymi oczami. Jezus wyklada Pisma, historię przeszłości, tradycję. Wyjaśnia to, co już poznali. Pismo, powtórnie odczytane w świetle Zmartwychwstania, rozjaśnia sytuację, w jakiej znaleźli się uczniowie.

5.12 Pedagogia Jezusa jest mądra. Nowość, którą głosi, nie jest całkowicie nowa. Jest to dawna nowość, którą odnajdujemy w historii i w nadziei ludzi. Jezus zrywa z niej zasłonę: „Jak nieskore są wasze serca do wierzenia we wszystko, co powiedzieli prorocy. Czyż Mesjasz nie miał cierpieć, aby wejść do swej chwały?” (Łk 24,25-26). Odczytując w ten sposób Pismo Jezus burzy błędną wizję dominującej ideologii i przygotowuje uczniów do odkrycia obecności Boga.

5.13 W ten sposób Jezus umieszcza to wydarzenie — Krzyż — w ramach szerszej perspektywy planu Bożego, a uczniowie odkrywają, że nie są zgubieni. Historia świata jest nadal w rękach Boga.

5.14 Jezus postępuje się Pismem wychodząc od konkretnego problemu uczniów i odkrywa w danej sytuacji nowe kryteria słuchania tekstów świętych. Przy pomocy Pisma Jezus rzuca światło na daną sytuację i otwiera horyzonty nadziei. Równocześnie pomaga im dostrzec swoje błędy i wzywa do nawrócenia.

5.15 Lecz Pismo Święte samo z siebie nie otwiera naszych oczu automatycznie, nie sprawia, że widzimy. Sprawia tylko, że „pała w nas serce” (Łk 24,32). Tym, co otwiera nasze oczy i sprawia, że spostrzegamy żywą obecność Zmartwychwstałego Chrystusa, jest konkretny gest dzielenia się (Łk 24,31). Znak dzielenia się powoduje powstanie wspólnoty, w której chrześcijanie wszystko mają wspólne (Dz 2,44-45; 4,32-35). Najwyższym wyrazem tej komunii jest Eucharystia, która objawia nam sakramentalny wymiar Słowa Bożego. To jest trzeci krok nowej ewangelizacji, który otwiera nasze oczy i sprawia, że odkrywamy obecność Dobrej Nowiny o Zmartwychwstaniu w naszym życiu.

5.16 To teraz właśnie nowość Zmartwychwstania rozświetla życie owych dwóch uczniów. Jeśli Jezus żyje, zatem jest z Nim moc silniejsza od tej, która Go zabiła. Oto sedno wolności i odwagi. Teraz oni sami zmartwychwstali i narodzili się na nowo. Krzyż, znak śmierci, staje się znakiem życia i nadziei.

5.17 Rezultat nowej ewangelizacji: zamiast lęku, odrodziła się odwaga; zamiast ucieczki, wracają do Jerozolimy; zamiast rozproszenia, gromadzą się tworząc wspólnotę; zamiast fatalizmu przyjmującego to, co się dzieje, krytyczne sumienie, które reaguje wcześniej niż moc, co zabija; zamiast niewiary i rozpacz, wiara i nadzieja. Jest to zmartwychwstanie w drodze. Jest to nowe i zwycięskie życie, które w ten sposób wkracza w historię (Ef 1,19). Jest to takie nawrócenie, które przemienia rzeczywistość stwarzając nowe drogi ludzkiej współżycia.

6. CZĘŚĆ 3: JAK NOWA EWANGELIZACJA STAJE SIĘ DOBRĄ NOWINĄ

Różnorodne konteksty, w których dziś żyjemy, wymagają, by nasze głoszenie Słowa przemieniało życie ludzi i stało się Dobrą Nowiną zbawienia dla wszystkich. Będziemy teraz analizować kolejno wspomniane konteksty:

6.1 Kontekst pluralizmu kulturowego

Sobór Watykański II określił Kościół jako rzeczywistość działającą w świecie (KDK 1). To określenie domaga się od Kościoła nieustannego odkrywania tożsamości, osadzonej w Chrystusie, w swej relacji z narodami i kulturami. Kościół winien wyjść poważnie na spotkanie z kulturami świata. Słowo, które winien głosić, staje się skuteczne tylko do tego stopnia, w jakim stanie się ważne dla tych kultur. Wydarzenie Pięćdziesiątnicy doprowadziło do zetknięcia się Ewangelii z wielością kultur i języków (Dz 2). W ciągu całej historii Kościoła są podejmowane nieustanne wysiłki w dziedzinie inkulturacji. Słowo stało się obecnie w świecie przez działanie Ducha, tak jak stało się przy Wcieleniu Słowa w łonie Maryi. Jest to ciągły proces ściśle związany z posługą Słowa. Zatem inkulturacja orędzia ewangelicznego staje się koniecznym warunkiem każdej znaczącej posługi Słowa. Spowoduje to poważne konsekwencje zarówno dla Słowa, jak i dla świata. Odśloni bogactwo Ewangelii i zakwestionuje

dwuznaczności obecne w kulturach ludzkich. Nada Słowu większe odniesienie do ludzi. Domagać się będzie, by Kościół zrewidował metody głoszenia Słowa i rozwinął nową hermeneutykę (odnosząc egzegezę tekstu do kontekstu) w interpretacji Słowa. W ten sposób Słowo stanie się rzeczywistością w nieustannej komunikacji ze światem. Komunikacja ta głosić będzie panowanie Boga, podczas którego skarby wszystkich narodów będą wniesione ku chwale Jego (Ap 21,24).

6.2 Kontekst społeczno-polityczny i sytuacja ekonomiczna

Biblia musi stać się księgą dla świata, bowiem nie możemy zrozumieć Biblii bez rzeczywistości ludzkiej potrzebującej zbawienia, ani nie możemy zrozumieć rzeczywistości ludzkiej bez Biblii. Patrząc na współczesny świat zdajemy sobie sprawę z tego, że jest to świat, który cierpi z powodu niesprawiedliwości, wyzysku i nierówności. Oto niektóre przejawy tego stanu świata:

- rozszerzająca się przepaść między północą a południem, bogatym a biednym;
- eksploatacja zasobów naturalnych tak zwanego „Trzeciego Świata”;
- niesprawiedliwość systemów patriarchalnych i systemów dyskryminujących kobiety;
- łamanie praw ludzkich;
- dyskryminacja rasowa i konflikty narodowościowe;
- zło systemów społecznych, które używają siły politycznej do cięnięcia ludzi i które powodują ofiary w ludziach. Do tego wszystkiego możemy również dodać zmiany powodowane sekularyzacją, materializmem i technologią.

Potrzebujemy nowej wizji wiary, w której wszyscy ludzie doświadczą swego braterstwa mając jednego Boga, naszego Ojca i Matkę (Oz 11,1-9; Iz 49,15). Nasz apostołat biblijny winien kwestionować ten oszpecony świat. Światło Ewangelii winno dać nam możliwość odkrycia i zniszczenia bózków, które uczyniliśmy, oraz rozproszenia cieni, które powstrzymują ludzi od chodzenia w światłości Boga (Ap 21,24).

6.3 Kontekst obecnej nierównowagi ekologicznej

Ziemia jest wspólnym dziedzictwem, które Bóg dał całej rodzinie ludzkiej (Kpł 25,23). Lecz współczesny kolonializm, motywowany interesami ekonomicznymi, umocniony siłą polityczną, a także postępowaniem naukowo-technicznym, eksploatuje zasoby naturalne ziemi w taki sposób, iż dziś stoimy wobec niebezpieczeństwa poważnej nierównowagi ekologicznej. Ludzka zachłanność, bardziej niż potrzeba, kierowała eksploatacją świata. Wielu ludzi zwłaszcza młodzież i kobiety, coraz bardziej uświadamia sobie potrzebę troski o świat. Świadomość ta jednak dopiero od niedawna przenika do świadomości wspólnot chrześcijańskich.

Dlatego potrzebujemy krytycznego odczytania pierwszych jedenastu rozdziałów księgi Rodzaju oraz innych tekstów biblijnych, aby ponownie odkryć relację między ludzkością a naturą; musimy umocnić inne tradycje biblijne, które uważają człowieka nie tylko za centrum i ukoronowanie świata, lecz

również jako jego część (Hi 38-39; Ps 104; Prz 8,22-31, etc.); trzeba nam odkryć drogi i sposoby formowania chrześcijan do posługi w duszpasterstwie bliższym biorąc pod uwagę powyższe problemy ekologiczne.

6.4 Kontekst wielości religii

W niektórych regionach chrześcijaństwo znajduje się dziś w takiej samej sytuacji, w jakiej był starożytny Izrael w niewoli babilońskiej. Wspólnoty chrześcijańskie żyją pośród innych grup religijnych. Niektóre z tych grup odradzają swoje tradycje religijne i niejednokrotnie przejawiają agresywny fundamentalizm. Dlatego też nasza posługa Słowa musi brać pod uwagę religijną rzeczywistość ludzi żyjących wokół nas. Winniśmy przejść od postawy apologetycznej do postawy dialogu opartej na nauce Soboru Watykańskiego II. W niektórych przypadkach, zwłaszcza w odniesieniu do islamu, nie będzie to rzeczą łatwą. Jednak zawsze należy utrzymywać postawę chrześcijańskiego otwarcia, nie rezygnując z prawa do głoszenia Ewangelii i do wyrażania krytyki tendencji religijnych do naruszenia praw i wartości ludzkich.

Postawa otwarcia na te religie winna umożliwić nam, wierzącym w tego samego Boga i pielgrzymującym ku temu samemu przeznaczeniu, odkrycie wspólnej podstawy wiary. W ten sposób zbudujemy społeczeństwo zjednoczone w nadziei, nawet jeżeli czasami nie jest możliwa jedna wspólnota wiary z ludźmi innych religii. Tak więc Biblia stanie się księgą nadziei dla wszystkich ludów. To jest Dobra Nowina, którą możemy im głosić. Aby to uczynić, Kościół musi uświadomić sobie powinność pełnienia roli zaczynu pośród tego świata.

6.5 Kontekst ludzi wyłaniających się z systemów totalitarnych

Ostatnie wydarzenia w Europie Wschodniej i powrót do demokracji w kilku krajach Ameryki Łacińskiej należy interpretować jako część historii zbawienia. Można ją porównać z powrotem starożytnego Izraela z niewoli babilońskiej. Życie ludu Bożego po niewoli nie było takie samo jak przedtem. Wszelki wysiłek starożytnego Izraela na rzecz przywrócenia stanu przed okresem niewoli spotkał się z dezaprobatą Boga.

Duszpasterstwo biblijne powinno przygotować nas do głoszenia Słowa w taki sposób, by mogły powstać nowe społeczeństwo i nowy Kościół, zdolne do zachowania wartości okresu niewoli, teraz gdy Słowo cieszy się dobrodziejstwem wolności.

6.6 Kontekst nowego budzenia się grup z marginesu

Współczesny świat słyszy bardziej niż kiedykolwiek krzyki i jęki grup, które znalazły się na marginesie z przyczyn etnicznych, językowych, ekonomicznych, społecznych, dyskryminacyjnych lub politycznych. Pewne grupy stanowią mniejszość, inne zaś tworzą ogromną większość w niektórych narodach.

Biblia jest jedną z nielicznych ksiąg w historii całej ludzkości, która stanęła po stronie ucisnionych i tych na marginesie życia. Jako słudzy Słowa jesteśmy wezwani do kontynuowania misji wyzwolenia człowieka. Widzimy, że grupy z marginesu, które zostały zewangelizowane, obecnie same ewangelizują. Na-

sze duszpasterstwo biblijne powinno przyczynić się do tego, by wspólnoty chrześcijańskie słuchały Ewangelii głoszonej nam przez owe prześladowane narody oraz by sprostały wymaganiom Słowa przez podjęcie konstruktywnego działania zmierzającego do budowania społeczeństwa uznającego sprawiedliwość i wolność dla wszystkich.

6.7 Kontekst ekumenizmu

Duch ekumenizmu jest dzisiaj zjawiskiem powszechnym. Różne kościoły chrześcijańskie i wspólnoty kościelne współpracują w wielu dziedzinach świadectwa ewangelicznego i w służbie światu. Biblia winna wzmocnić to wspólne zobowiązanie. Nasze wysiłki zmierzające do ekumenicznego odczytania Biblii winny prowadzić do budowania wspólnot opartych na chrześcijańskiej miłości i wspólności.

6.8 Kontekst wspólnot chrześcijańskich

Kościół, któremu powierzono głoszenie Ewangelii, musi nieustannie odnawiać swoje struktury i metody ewangelizacji. Biblia winna coraz bardziej stać się księgą wspólnoty chrześcijańskiej. W szczególny sposób świeccy powinni mieć większy do niej dostęp. Cała postęga Kościoła winna być rozumiana jako postęga Słowa (Rz 15,16; DK 2; KK 21; KDK 38). Wymagałoby to przejścia od rytualistycznego i legalistycznego rozumienia postęgi Kościoła do podejścia bardziej profetycznego i kerygmatycznego.

7. CZĘŚĆ 4: NOWY SPOSÓB CZYTANIA BIBLII

Nie wszystkie różnorodne sposoby czytania Biblii są jednakowo właściwe, chociaż w przeszłości wszystkie stosowane były z pożytkiem. Nowa ewangelizacja, którą podejmujemy, domaga się od nas nowych sposobów czytania i głoszenia Słowa w ciągłości z pewną Tradycją Kościoła. Czyniąc tak, powinniśmy dzisiaj odkryć plan Boży pośród nas i podjąć się jego realizacji w sposób adekwatny i odpowiedni.

7.1 Powinniśmy wyjść z rzeczywistości, w której się faktycznie obecnie znajdujemy, pozwalając, by Słowo Boże rzuciło światło na tę rzeczywistość. Pociąganie to za sobą z naszej strony uważne słuchanie Boga, który mówi przez Pismo Święte, przez swój Kościół, i przez ludzką sytuację. W procesie tym radości i smutki świata będą musiały stać się radościami i smutkami uczniów Pana (KDK 1). Taki sposób odczytania tekstu objawi nam prawdziwe oblicze Boga, nie Boga abstrakcyjnej filozofii, który pozostaje obojętny wobec wydarzeń na świecie, lecz Boga Abrahama, Izaaka i Jakuba, Boga i Ojca naszego Pana Jezusa Chrystusa, którego oblicze w Chrystusie i przez przyjście Królestwa Bożego zwrócone jest w pełnym miłości współczuciu i trosce do tych, którzy cierpią w każdym wieku i usiłując odnaleźć sens w swoim życiu.

7.2 Winniśmy czytać Biblię w warunkach sprzyjających modlitwie. Biblia jest Słowem miłości, wypowiedzianym przez Boga miłości. Nie jest głównie opisem Boga samego, lecz objawieniem Siebie swemu ludowi. Aby zrozumieć to Słowo, trzeba przyjąć postawę otwarcia się w miłości na takiego Boga. Tylko wtedy prawdziwie wnिकniemy w orędzie objawiane. Winno to mieć miejsce zarówno podczas prywatnego, jak i wspólnotowego czytania Biblii, zwłaszcza w czasie celebracji liturgicznych. W liturgii Słowo przekładane jest na język znaków powiązanych z życiem. Nawet czynności rytualne stają się proklamacją. Zbawcza obecność Chrystusa w liturgii jest w ten sposób głoszona zarówno w znaku Słowa, jak i w Sakramencie.

7.3 Nasze czytanie Biblii winno umożliwić ludziom odkrycie jej prawdziwej treści. Wszelkie wysiłki zmierzające do interpretacji Biblii w celu usprawiedliwienia poglądów politycznych i ideologicznych należy uważać za zdradę orędzia. Orędzie ma prowadzić lud Boży do nawrócenia i podjęcia służby braciom i siostram. Kiedy jest czytane we wspólnocie wierzących, którzy przyjmują postawę otwarcia się na Boga, wtedy daje nam ono moc, byśmy byli wierni naszemu powołaniu do służby w świecie.

7.4 Powinniśmy zachować ostrożność, by uniknąć niebezpieczeństwa fundamentalizmu w czytaniu i interpretacji Słowa Bożego. Można to osiągnąć uwzględniając następujące elementy w czytaniu Biblii:

1. Biblia jest księgą, która dotyczy naszej relacji z Bogiem w kontekście wspólnoty wierzących, a nie księgą, która przedstawia naukowe wyjaśnienie tego świata.

2. W Biblii mamy stopniowe ujawnianie się pedagogii Bożej. Dlatego też w interpretacji tekstów należy wziąć pod uwagę całość treści i dynamizmu planu Bożego, którego kresem jest Chrystus.

3. Biblia używa różnorodnych środków literackich, dlatego w interpretacji należy zadbać o ich wyjaśnienie stosując właściwą metodologię.

4. Wreszcie nie można czytać Biblii i zrozumieć jej orędzia w oderwaniu od wspólnoty i kontekstu historycznego, w którym żyje.

7.5 Sposób czytania Biblii winien dać naszemu apostołatowi biblijnemu nową siłę:

1. przebicia się od Księgi do Słowa: naszym obowiązkiem nie jest przede wszystkim drukowanie i rozpowszechnianie egzemplarzy Biblii, które jest oczywiście ważne, lecz raczej ożywienie Słowa Bożego w sercach wszystkich naszych braci i siostr na świecie;

2. przebicia się od struktury instytucjonalnej do twórczej obecności: struktury i organizacja są konieczne, lecz o wiele bardziej trzeba wyobraźni, kreatywności, a nade wszystko udzielającej się wiary w wyzwalającą moc Słowa Bożego;

3. przebicia się od duchowieństwa do laikatu: musimy być przekonani, że każdy chrześcijanin odpowiedzialny jest za szerzenie Dobrej Nowiny oraz że

świeccy, mężczyźni i kobiety, znajdują się w sytuacji uprzywilejowanej, by dotrzeć do każdego, kto potrzebuje zbawienia na tym świecie;

4. przebicia się od prywatnego czytania do przemieniającej obecności w świecie: oczywiście pobożność osobista nigdy nie zostanie zarzucona, lecz Duch Boży, który daje natchnienie Pismu Świętemu, dąży do czynienia wszystkiego nowym. Jest zacznym zmierzającym do przemiany społeczeństw, ogniem oczyszczającym nas z grzechów, miłością wypełniającą przepaść między bogatym a biednym, światłem nadającym sens naszemu życiu i prowadzącym nas jedynie prawdziwą drogą do szczęścia;

5. przebicia się od Kościoła do Królestwa Bożego: Kościół, jak Jezus, jest służą. Bycie Oblubienicą Chrystusa nie jest jego właściwym celem. Kościół realizuje się w pokornej służbie światu, gdy gromadzi ludzkość w nową wspólnotę miłości pod przewodnictwem Chrystusa.

8. CZĘŚĆ 5: ZALECENIA PRAKTYCZNE

Uwaga wstępna

W celu zapewnienia, by ludzie nie tylko posiadali i czytali Pismo Św., lecz również w nie wierzyli i nim żyli na co dzień, podajemy następujące zalecenia:

8.1 Zalecenia dla całego Kościoła

8.1.1 Zwracamy się z gorącym apelem do biskupów i do konferencji Episkopatów, aby upewnili się, że soborowa Konstytucja dogmatyczna *Dei Verbum* jest realizowana w różnych diecezjach i regionach przez powołanie do życia Ośrodków czy Instytutów Duszpasterstwa Biblijnego.

8.1.2 Zwracamy się do biskupów i konferencji Episkopatów, by w swoich przedsięwzięciach pastoralnych przyznali Apostolatowi Biblijnemu priorytet jemu przysługujący i by udzielili mu poparcia przez tworzenie programów duszpasterstwa biblijnego oraz uświadamianie wiernych, przez listy pasterskie, potrzeby apostolatu biblijnego czy innych odpowiednich środków, takich jak celebrowanie biblijnych niedziel, tygodni, miesięcy czy nawet roku, zwłaszcza w tych regionach, gdzie taka praktyka nie istnieje.

8.1.3 Zwracamy się do biskupów i konferencji Episkopatów, by poświęcili następny Synod Biskupów zagadnieniu duszpasterstwa biblijnego, aby nadrobić względne zaniedbanie realizacji soborowego dokumentu *Dei Verbum*.

8.2 Zalecenia dla Katolickiej Federacji Biblijnej

8.2.1 Wysoko oceniamy obecną strukturyzację Federacji na szczeblu regionalnym i subregionalnym oraz apelujemy do Federacji o spowodowanie, by te struktury były efektywne i promowały apostolat biblijny.

8.2.2 Należy wspierać i rozwijać regionalne i subregionalne struktury.

8.2.3 W łonie Federacji należy utrzymać ściślejszy kontakt, większą współpracę i obustronne wsparcie przez dzielenie się informacjami, środkami i materiałami.

8.3 Zalecenia dla członków

8.3.1 Materiały dla Duszpasterstwa Biblijnego

Zwracamy się do członków Federacji, by udostępniili:

- wydania Biblii w różnych językach i dla różnych grup po przystępnych cenach we współpracy ze Zjednoczonymi Towarzystwami Biblijnymi (United Bible Societies) i podobnymi organizacjami;
- specjalne wydania Biblii i komentarzy dla celów duszpasterskich;
- biblijne materiały duszpasterskie;
- materiały audiowizualne, zwłaszcza dla analfabetów.

8.3.2 Struktury dla Duszpasterstwa Biblijnego

Zalecamy utworzenie odpowiednich struktur, takich jak instytuty biblijne, ośrodki biblijne, komisje biblijne w celu formacji, promocji i koordynacji duszpasterstwa biblijnego.

8.3.3 Formacja personelu

8.3.3.1 Świadomi, że nie można realizować apostołatu biblijnego bez dobrze przygotowanego personelu, zalecamy usilnie gruntowną formację animatorów, pomocników i koordynatorów do prowadzenia apostołatu biblijnego na wszystkich poziomach.

8.3.3.2 Świeckim należy przyznać miejsce uprzywilejowane w tejże formacji uznając ich szczególną rolę w nowej ewangelizacji. W formacji należy położyć ogromny nacisk na jej treść i proces.

8.3.3.3 Formacja i życie duchowe księży i osób zakonnych powinna opierać się na Biblii nie tylko na płaszczyźnie intelektualnej, lecz szczególnie na płaszczyźnie doświadczenia, biorąc pod uwagę ich rolę w duszpasterstwie biblijnym i w głoszeniu Ewangelii.

8.3.3.4 Korzystanie z Biblii jako źródła osobistej modlitwy i duchowego pokarmu na spotkaniach grup dzielenia się Słowem Bożym i grup modlitewnych winno być integralną częścią formacji w seminariach i domach zakonnych.

8.3.3.5 Zwracamy się do biblistów i egzegetów, by szerzej udostępniili swoją wiedzę dla potrzeb duszpasterstwa.

8.3.4 Duszpasterskie zastosowanie Biblii

Zalecamy, by członkowie Federacji rozwijali i popierali posługiwanie się Biblią w życiu Kościoła.

8.3.4.1 Przez kontekstualne czytanie w grupach, zmierzające do interpretacji tekstów biblijnych w powiązaniu z życiem ludzi, należy rozwinąć nowe metody, które uczynią powyższy sposób czytania Biblii bardziej skutecznym.

8.3.4.2 Uprzywilejowanym miejscem czytania i interpretacji Biblii są małe wspólnoty chrześcijańskie. Konieczną rzeczą jest szkolenie liderów, którzy będą animować te wspólnoty. W kontekście wielu religii winniśmy wspierać formację podstawowych wspólnot, w których członkowie będą mogli rozwiązać problemy i wartości ludzkie w świetle Biblii i innych tekstów świętych.

8.3.4.3 Cała celebracja liturgiczna winna stać się proklamacją Słowa. W tym celu zalecamy, co następuje:

- dobór tekstów uwzględniających sytuację życiową. Nie należy zaniedbywać ksiąg Biblii hebrajskiej, zwłaszcza pism historycznych, profe-

tycznych i mądrościowych. Porządek czytań niedzielnych winien być poprawiony w tym względzie;

- nie powinno być żadnej celebracji bez homilii lub innej metody interpretacji, ponieważ tylko przez interpretację Słowo może zakorzenić się w życiu ludzi;
- pieśni w liturgii powinny mieć większy fundament biblijny;
- język liturgii winien odzwierciedlać bogactwo biblijnych obrazów Boga ludzkości i świata.

Aby osiągnąć powyższe cele, ponownie podkreślamy znaczenie niedzieli, tygodnia, miesiąca czy roku biblijnego w parafii i diecezji.

8.3.4.4 Należy organizować rekolekcje biblijne dla duchowieństwa, osób zakonnych i świeckich. Dla tego celu rzeczą pożyteczną będzie opracowanie pomocy rekolekcyjnych, które mogą być dostosowane do różnych regionów.

8.3.4.5 Życie chrześcijańskiej rodziny winno mieć swoje centrum jedności i mocy w Słowie Bożym. Aby tak się stało, modlitwa rodzinna musi stać się okazją do czytania i rozważania Słowa Bożego.

Różnorodne wydarzenia życia rodzinnego należy wyjaśniać w świetle Biblii. W tym celu należy otworzyć ośrodki formacyjne dla animatorów rodzin w parafiach.

8.3.4.6 Wspólnoty chrześcijańskie — parafie, diecezje i kościoły lokalne — winny wsłuchiwać się w Słowo Boże w celu ewangelizacji samych siebie. *Meta-noia* w rozumieniu orędzia biblijnego winna budować Kościół ukierunkowany bardziej na swoich świeckich, a mniej klerykalny w swoim myśleniu.

8.3.4.7 Nabożeństwa ludowe winny być tak sprawowane, by przez nie Słowo Boże wniknęło w modlitwę i życie ludu.

8.3.5 Duszpasterstwo biblijne jako odpowiedź na wyzwania współczesnego życia

8.3.5.1 Inkulturacja:

Proklamacja Słowa Biblii winna wziąć pod uwagę różnorodność kultur. Winna interpretować je profetycznie w świetle Słowa Bożego, demaskując złe, a ukazując dobre wartości, by jaśniejszym stało się, że Słowo Pańskie spełnia słuszne dążenia mężczyzn i kobiet.

8.3.5.2 Dialog z księgami świętymi innych religii

Słowo Pańskie winno stać się Dobrą Nowiną dla wszystkich religii. Można to osiągnąć przez dialogiczne podejście do ksiąg innych religii, przez czytanie tych ksiąg razem z Biblią celem interpretacji ludzkich wydarzeń i wartości. Należy opracować podręczniki podające wskazówki do prowadzenia takiego dialogu.

8.3.5.3 Fundamentalizm:

Aby przeciwdziałać niebezpieczeństwu sekt i biblijnego fundamentalizmu, zalecamy co następuje:

- dogłębną formację biblijną, która umożliwi ludziom przeprowadzenie właściwej interpretacji biblijnej;
- troskę o postawę otwarcia się na Boga, który mówi w historii ludzkiej oraz czytanie Biblii w tym kontekście;

- upowszechnianie nauczania, na przykład opracowanych wypowiedzi na powyższy temat;
- tworzenie wspólnot chrześcijańskich opartych na Biblii.

Tam, gdzie istnieje szczególnie wyznanie agresywnego fundamentalizmu występującego w innych religiach, zalecamy odpowiednią formację biblijną pogłębiającą wiarę chrześcijan tak, by pozostali wiernymi, nawet pod wszelkimi naciskami.

8.3.5.4 Wyzwania społeczno-ekonomiczne i polityczne

Ośrodki biblijne winny w bardzo szczególny sposób uwzględniać obecność ludzi biednych w swoim środowisku oraz winny rozumieć, że dziś Słowo Boże przychodzi do nas właśnie przez nich. W tym celu należy organizować grupy dla ludzi z marginesu, a animatorzy takich grup winni stać się przede wszystkim słuchaczami Słowa, które wyłania się spośród ubogich. Powinni uczyć się czytać Biblię w duchu otwarcia się na tych ludzi.

Profetyczne posługiwanie się Biblią domaga się jej odczytania w kontekście sytuacji społeczno-politycznej. Oznacza to, że należy przygotować komentarze biblijne, które wyjaśniają i sprzeciwiają się niesprawiedliwym strukturom społecznym, łamaniu praw człowieka, sytuacji ucisku i eksploatacji.

Ponadto należy wspierać i włączyć się we wszystkie grupy oraz ruchy uznające sprawiedliwość, pokój i solidarność z uciszonymi.

Zwracamy się również do wszystkich osób zaangażowanych w duszpasterstwo biblijnym i do całego Kościoła, współpracującego z innymi kościołami i grupami religijnymi, aby domagały się od rządów ogłoszenia „szabatu” biblijnego czy roku jubileuszowego przed rokiem 2000, w celu umorzenia zagranicznego długu najbiedniejszych narodów świata, by ów dług nie stał się długiem wiecznym.

8.3.5.5 Formacja młodzieży

Młodzież dnia dzisiejszego nosi w sobie obietnice jutra. Słowo Boże działa w niej. Formacja młodzieży zatem winna dotyczyć słuchania Boga i wprowadzania Słowa w czyn. Młodzi są również ewangelizatorami dziś i jutra. Będąc takimi, zdolni są ewangelizować dorosłych. Odpowiednie wydania Biblii i programy biblijne wychodzące na przeciw potrzebom współczesnego życia pomogą młodzieży spełnić tę misję. Z tej samej przyczyny katechizacja młodzieży winna być oparta na Biblii.

8.3.5.6 Rola kobiet w Kościele

Świeccy, zwłaszcza kobiety, będą odgrywać ważną rolę w życiu Kościoła. Zatem usilnie zalecamy, co następuje:

- Kościół i duszpasterstwo biblijne powinno wspierać wysiłki zmierzające do emancypacji kobiet w różnych krajach, narodach i kulturach. Należy otwarcie wystąpić w imieniu Boga przeciw prostytucji i innym formom wyzysku kobiet, na przykład w turystyce;
- w sposób szczególnie należy zachęcać kobiety do włączenia się w proklamację Słowa. Należy dać im sposobność przyjęcia odpowiedzialności i kierownictwa w apostołacie biblijnym oraz w Kościele. Reprezentacja kobiet w komisjach krajowych i międzynarodowych, jak również w samej Federacji, winna być znaczniejsza;

- Biblia zawiera bogactwo tekstów mówiących o kobietach. Nieznane teksty winny być przywrócone ludowi Bożemu, gdyż kobiety biblijne ukazują drogę do królestwa Bożego i rzucają światło na rolę współczesnych kobiet. Teksty biblijne wrogie kobietom czy też należące do tradycji interpretacji o silnych akcentach patriarchalnych lub dyskryminujących kobietę należy głosić zawsze z uwzględnieniem ich krytycznego wyjaśnienia;
  - kobiety powinny brać udział w tłumaczeniu Biblii i w opracowaniu poprawionych wydań jako gwarancja, że ich potrzeby będą słyszane.
- 8.3.5.7 Wyzwanie problemu ekologicznego

Biblia mówi o świecie jako o darze, który Bóg uczynił dla całej ludzkiej rodziny. Aby rozwiązać problem poważnego zakłócenia równowagi ekologicznej we współczesnym świecie, duszpasterstwo biblijne winno uwrażliwiać chrześcijan na te zmiany i wspierać wszystkie grupy zaangażowane w kwestiach ekologicznych.

Problemy ekologii winny stać się tematem niedziel, tygodni, rekolekcji biblijnych, spotkań grup biblijnych i przedmiotem każdej formacji biblijnej i teologicznej w kolegiach, seminariach i uniwersytetach. Niesprawiedliwe traktowanie świata, już dokonane i nadal dokonujące się, w świetle Ewangelii musi być uznane jako grzech.

Zachęcamy wszystkie Kościoły do współpracy z narodami i grupami przemyślnymi troską o sprawy ekologiczne.

8.3.6 Zapraszamy wszystkich członków Federacji do pomocy w rozpowszechnianiu powyższych zaleceń oraz ich realizacji dla dobra Kościoła i rodziny ludzkiej.

9. ZAKOŃCZENIE

Podczas pierwszej Pięćdziesiątnicy wszyscy ci, którzy otrzymali Ducha, stali się prorokami Słowa. Zostali posłani w świat, aby rozpocząć tworzenie nowego nieba i nowej ziemi. Wierzmy, że ten sam Duch jest dzisiaj pośród nas zapraszając, byśmy stali się prorokami nowej ewangelizacji.

Wypełniamy tę misję pozwalając, by Słowo Pańskie przemieniało nas tak, jak przemieniło pierwszych uczniów.

Wypełnimy tę misję kierując wzrok w stronę szerszego horyzontu świata, zostawiając nasze egoistyczne marzenia i ciasną proklezjalną mentalność.

Wypełnimy tę misję przez odrzucenie lęków oraz egoistycznego zmysłu zachowawczego i wyjdziemy do świata, który usiłuje stać się królestwem Bożym.

Mamy zapewnienie o obecności Zmartwychwstałego Chrystusa; to jest centralna prawda naszej wiary.

Mamy dar Jego Ducha, który unosi się nad powierzchnią ziemi, powodując powstanie nowego porządku świata.

Możemy zatem z ufnością podjąć dzieło Nowej Ewangelizacji, gdyż jesteśmy przekonani o prawdzie Jego słów: „OTO CZYNIĘ WSZYSTKO NOWE”.